

Vergaderjaar 1988–1989

19 859

Regelen betreffende de openbaarheid van bestuur (Wet openbaarheid van bestuur)

Nr. 9

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 17 januari 1989

A. Algemeen gedeelte

Wij namen kennis van de vragen en opmerkingen in het eindverslag over het onderhavige wetsvoorstel. Met genoegen vernamen wij dat er tussen de C.D.A.-fractie en ons geen verschil van opvatting bestaat over een mogelijke inpassing van de WOB in een eventuele Algemene Wet Bestuursrecht.

Hoewel de memorie van antwoord bij de leden van de P.v.d.A.-fractie gemengde gevoelens had opgeroepen zijn wij verheugd dat de leden de memorie gedegen en uitvoerig en over het algemeen verhelderend vonden ingaan op het voorlopig verslag. Zij gaven evenwel te kennen dat zij de memorie van antwoord meer een andere en betere uitleg vonden van de memorie van toelichting en minder vonden ingaan op de inhoud van het voorlopig verslag. Wij menen dat het voorlopig verslag ruimschoots aanleiding gaf tot de nadere uitdieping van het gestelde in de memorie van toelichting. Naar ons oordeel is er in de memorie van antwoord wel degelijk sprake van een inhoudelijke bespreking van het voorlopig verslag. De leden van de fractie van de P.v.d.A. wezen er op dat in de memorie van antwoord nauwelijks was ingegaan op hun opmerkingen vermeld onder A. Algemeen gedeelte, inleidingen en onder de paragraaf Overheidsvoorlichting (zie blz. 27 voorlopig verslag 19 859, nr. 5). Zij verzochten de bewindslieden dat alsnog te doen.

Het was geenszins onze bedoeling in de memorie van antwoord aan de leden van de P.v.d.A.-fractie toe te dichten, dat deze vinden dat de Evaluatiecommissie een principiële wijziging van de WOB heeft voorgesteld. Onze opmerking in de memorie van antwoord, dat de resultaten van de evaluatie niet strekten tot een principiële andere benadering van openbaarheidsregeling dan in de geldende wet is neergelegd, waren niet meer dan een constatering van een feit: de Evaluatiecommissie mag dan de geldende WOB «vaag» en «onvolledig» hebben genoemd; toch heeft zij geen voorstellen gedaan voor een fundamentele wijziging van het geldende regime. Wij zijn in dat voetspoor getreden, en hebben in het onderhavige wetsvoorstel gepoogd te komen tot systematische verbeteringen en verduidelijking van het geldende regime. Door het op

«wetshoogte» brengen van de lagere regelingen wordt ook voldaan aan het verlangen, de wetgever het primaat te geven als het gaat om materiële regels die van belang zijn voor de rechtspositie van de burger. Wij menen dat het thans voorliggende geheel, beduidend minder «vaag» en «onvolledig» is, als de geldende regeling in de ogen van Evaluatiecommissie was.

Overigens menen wij dat op de typering «hier en daar vaag en onvolledig» wel wat valt af te dingen, nu wij een aantal jaren verder zijn.

Wij merken voorts op dat wij de opmerkingen van de leden van de fractie van de P.v.d.A. over de overheidsvoorlichting tezamen bespraken met die welke door de leden van de fracties van het C.D.A., de V.V.D., de S.G.P. en de R.P.F. waren gemaakt. In de beantwoording op bovengenoemde blz. 27 en volgende is naar onze opvatting een samenhangend betoog inzake de overheidsvoorlichting gegeven waarin de door de leden van de fractie van de P.v.d.A. genoemde aspecten zijn verweven. Daartoe uitgenodigd kunnen wij over de overheidsvoorlichting nog het volgende vermelden:

Het zogenaamde voorlichtingsartikel van de herziene WOB (artikel 8) bevat voor het overheidsorgaan de plicht om uit eigen beweging informatie te verstrekken in het belang van een goede en democratische bestuursvoering. De invulling van deze verplichting tot informatiever-schaffing uit eigen beweging is – zo onderschreven wij reeds de visie van de Evaluatiecommissie – meer een kwestie van een voorlichtingsbeleid dan van wetstechniek. Daarom bevat de memorie van antwoord (blz. 29) een aanscherping van uitgangspunten en doelen van voorlichtingsbeleid en informatie-verstrekking conform de WOB-norm inzake goede en democratische bestuursvorming. Daarbij werd tevens aangegeven welke criteria de zogenaamde beïnvloedende publieksvoorlichting moet voldoen, wil deze acceptabel zijn. Met name over deze criteria is in het voorlopig verslag van diverse zijden om verduidelijking gevraagd. In de memorie van antwoord hebben wij de criteria nader verduidelijkt waarbij zeer uitvoerig werd aangegeven binnen welke grenzen de overheidsvoorlichting zich naar ons oordeel dient te bewegen. Onze aanscherping van uitgangspunten en doelen van overheidsvoorlichting in het kader van de WOB-norm in de memorie van toelichting werd door de leden van de P.v.d.A.-fractie in het voorlopig verslag gekarakteriseerd als een «kenmerkende mengeling van door de Evaluatiecommissie geconstateerde gevoelens». Daarbij verwezen de leden van de P.v.d.A.-fractie naar de constatering van de Evaluatiecommissie «dat bestuurders aan de WOB deels andere doelstellingen toekennen dan ambtenaren doen». Wij wijzen erop dat deze constatering – gebaseerd op een opinieonderzoek uit 1981 – voor de Evaluatiecommissie geen aanleiding is geweest tot het formuleren van de specifieke aanbeveling ter zake. Ook naar ons oordeel is dat niet nodig. Bestuurders immers zijn er voor verantwoordelijk dat actieve informatieverstrekking en voorlichtingsbeleid voldoen aan de norm van een goede en democratische bestuursvoering. Ontoelaatbaar geachte afwijkingen van die norm dienen te worden gesignaleerd en gecorrigeerd door vertegenwoordigende lichamen en de publieke opinie.

De leden van de V.V.D.-fractie uitten hun dank voor het overheidsvoorlichtingsbeleid zoals dat gevoerd wordt en meenden dat het in de memorie van antwoord gegeven overzicht een goede basis vormde voor een nadere discussie. Wij hopen met het vorenstaande een nadere bijdrage te hebben geleverd aan die discussie.

Ook de leden van de fractie van D66 spraken hun dank uit voor de door ons gegeven reacties op hun in het voorlopig verslag gemaakte opmerkingen. Zij maakten nog enige opmerkingen waarop wij hieronder

ingaan. Allereerst waren de leden van D66 nog niet overtuigd, dat er in de nieuwe Wet openbaarheid van bestuur niet sprake zou zijn van een andere grondhouding. Zij wezen daartoe op de verschillen tussen de redacties van artikel 1 van de geldende wet en artikel 2 van het wetsvoorstel.

Bij de oordeelsvorming in een conflictsituatie zou bij toepassing van artikel 2 van het wetsvoorstel het in voldoende mate voldoen aan de overheidstaak het toetscriterium zijn terwijl artikel 1 van de geldende wet eerder aanleiding zou geven tot de vraag of de verstrekking van willekeurig welke gevraagde informatie terecht geheel of gedeeltelijk achterwege is gebleven. Wij menen dat de oordeelsvorming over de principes van de WOB moet plaatsvinden tegen de achtergrond van het gehele samenstel van regels. Artikel 2 geeft anders dan de bestaande WOB uitdrukking aan het thans ook in de Grondwet neergelegde beginsel van de openbaarheid van ons overheidsbestuur. Bovendien geeft artikel 2 aan dat de WOB een algemene openbaarheidswet is, die moet wijken voor bijzondere openbaarheidsregelingen. Artikel 2 is te kenschetsen als instructienorm en niet als waarborgnorm. De waarborgnormen van de openbaarheidsregeling zijn opgenomen in de Hoofdstukken III, IV en V.

Daarin behandelt het wetsvoorstel achtereenvolgens de informatieverstrekking op verzoek en die uit eigen beweging. De regeling van de eerste wijze van informatieverschaffing is naar onze mening in het wetsvoorstel in artikel 3, derde lid, conform de bestaande wet duidelijk geregeld als het uitoefenen van een recht. Op de verplichting tot het verschaffen van informatie kan uitsluitend op de in de voorgestelde artikelen 10 en 11 gronden worden afgedongen. In zijn toepassing zal de nieuwe wet dan ook niet verschillen van de oude. Een verzoek om informatie moet op grond van artikel 3, derde lid, in principe worden ingewilligd tenzij de artikelen 10 en 11 leiden tot geen of beperkte informatieverschaffing.

Het vermelden van de overheidstaak in artikel 2 van het wetsvoorstel houdt verband met de doelstelling van de wet: het regelen van de openheid en openbaarheid van het overheidsbestuur in verband met het belang daarvan voor een goede en democratische bestuursvoering. Dat is het kader waarbinnen de bestaande en nieuwe WOB zijn geplaatst. Daarin is ook het verschil in redactie tussen artikel 2 van het wetsvoorstel en artikel 110 van de Grondwet gelegen. De WOB geeft een van de mogelijkheden tot concrete invulling van de uit de Grondwet voortspruitende verplichting tot het «betrachten van openbaarheid». De WOB is een belangrijk middel maar niet het enige. Zo kan het beginsel van openbaarheid ook vertaling vinden in advies-, overleg- en inspraakstructuren. Dit aanvullend op het gestelde in de memorie van antwoord op de blz. 9 en 10 naar aanleiding van de vraag van de leden van de D66 fractie over het in de memorie genoemde nieuwe gegeven van artikel 110 van de Grondwet.

De leden van de D66-fractie stelden vervolgens aan de orde de wijze waarop de Arob-rechter de mogelijkheid heeft te controleren of de WOB op juiste wijze wordt toegepast. Door deze leden werd erop gewezen dat de Arob-rechter niet zodanige bevoegdheden zou hebben die hem in staat zouden stellen zich er persoonlijk van te vergewissen of de overgelegde informatie inderdaad compleet is, en zich de eventueel ontbrekende informatie zelf te verschaffen. Ook de steun van het Openbaar Ministerie (OM) zou de Arob-rechter in dit opzicht ontberen. Wij menen dat de Arob-rechter voldoende mogelijkheden heeft om zich de voor de toetsing van de uitvoering van de WOB benodigde informatie te verschaffen. Allereerst wijzen wij op artikel 93 van de Wet op de Raad van State. De daarin voorziene mogelijkheid tot onderzoek ter plaatse

omvat onze inziens ook de mogelijkheid te onderzoeken of bepaalde informatie al dan niet bij een overheidsorgaan berust. Gelet op de aard van de te behandelen geschillen ligt echter het gebruik van andere middelen meer voor de hand. Zo kan de Arob-rechter getuigen en deskundigen, zonodig onder ede, horen.

Bij gerede twijfel aan de juistheid van de verklaring kan het OM om een onderzoek worden gevraagd. Voorst kan de rechter veelal uit de overgelegde informatie opmaken dat de informatie niet volledig is en het overheidsorgaan om aanvulling vragen op straffe van de kans dat bij gebreke van de aanvulling de conflictsituatie ten gunste van de informatiezoeker wordt beslist. In de memorie van antwoord hebben wij aangegeven dat aan de Arob-procespraktijk geen signalen te ontlenen zijn dat er sprake is van een probleem. Dit zo zijnde zien wij geen aanleiding de (Voorzitter van de) Afdeling rechtspraak dezelfde bevoegdheden te geven als de Nationale ombudsman zoals de leden van de D66-fractie in overweging gaven; zoveel verschil in mogelijkheden om de waarheid te vinden is er overigens niet tussen de Arob-rechter en de Nationale ombudsman.

In het vorenstaande is betoogd, dat de rechter voldoende mogelijkheden heeft om na te gaan of het bestuursorgaan alle informatie heeft verstrekt. In dit verband kan ingestemd worden met de opmerking van de leden van de fractie van D66, dat subjectieve factoren als wantrouwen jegens het bestuur werd gesteld en naar aanleiding van een vraag van de leden van de fractie van D66 dienaangaande zij nog het volgende opgemerkt.

Wij achten het onjuist uit te gaan van de situatie, dat een bestuursorgaan op oneigenlijke gronden informatie weigert. Veeleer moet het er voor gehouden worden, dat conflicten ontstaan als gevolg van een verschillende weging van belangen door overheidsorgaan en belanghebbende. Regelingen tot beslechting van conflicten dienen er naar onze mening dan ook toe te strekken dat de totstandkoming van een evenwichtige belangenafweging gewaarborgd is. Zulks betekent evenwel niet – het zij nogmaals uitdrukkelijk gesteld – dat het uitgangspunt zou moeten zijn dat de belangenafweging door het bestuur onredelijk is, wel dat redelijk denkende mensen over de belangenafweging tot een verschillende oordeel kunnen komen.

De rechter vervult in deze een zeer directe rol. Hij heeft in conflictsituatie het laatste woord, waar zowel de overheid als de burger zich naar hebben te richten.

De leden van de fractie van D66 vroegen naar de reden waarom het ingediende wetsvoorstel anders dan het aan de Raad van State voorgelegde voorstel niet voorziet in de mogelijkheid tot inperking van de openbaarheid krachtens de wet. De bepaling waarop deze leden doelden beoogde niet een beperking van de openbaarheid nader te kunnen regelen maar het mogelijk te maken bij algemene maatregel van bestuur nadere uitvoeringsregels te kunnen stellen. Toen in de fase van advisering door de Raad van State de noodzaak van een dergelijke regeling niet gezien werd is besloten in het kader van het vermijden van onnodige delegatiebepalingen in de wetgeving de bepaling te schrappen.

De opmerking van de leden van de fractie van D66 over gevallen waarin ongewenste openbaarmaking dreigt en die vervolgens niet aan de hand van de uitzonderingsgronden van de (nieuwe) WOB zouden zijn te voorkomen hebben wij niet kunnen plaatsen.

De eerste alinea van blz. 3 van de memorie van antwoord beoogt niet op dergelijke gevallen betrekking te hebben. Het tegendeel is het geval. Gesteld wordt dat de WOB in alle gevallen geldt waarvoor niet een bijzondere openbaarmakingsregeling bestaat. Daarnaast biedt de WOB criteria die «geleend» kunnen worden indien de toepassing van bijzondere openbaarmakingsregelingen onvoldoende houvast bieden. Een

voorbeeld daarvan is artikel 67, eerste lid, van de Algemene Wet inzake rijksbelastingen. Deze bepaling bevat een niet genormeerde mogelijkheid om ontheffing te geven van het in het eerste lid opgenomen algemeen verbod tot het verstrekken van inlichtingen over informatie die in het kader van de uitvoering van de belastingwetgeving een rol speelt. De Arob-rechter heeft uitgesproken dat bij de hantering van het tweede lid de maatstaven van de WOB dienen te worden gehanteerd. (Zie bij voorbeeld de uitspraak van de Afdeling rechtspraak van de Raad van State van 26 juli 1984, no. A-1-1040 (1982).

Met deze uiteenzetting en het voorbeeld hopen wij ten behoeve van de leden van de fractie D66 onze eerdere uiteenzetting te hebben verduidelijkt.

I Evaluatie wetgeving

De leden van de fractie van het C.D.A. zijn door ons niet overtuigd op het punt van het niet uitvoeren van de eerstvolgende reguliere evaluatie. Ook bij de leden van de D66-fractie stuitte ons voornemen op grote bezwaren. Deze leden wezen erop dat de herziening van de WOB is gebaseerd op een uit 1982 (dit moet ten rechte zijn: 1983) daterend rapport. Zij verlangden alsnog ten spoedigste een actuele evaluatie van het functioneren van de WOB.

Wij hebben bij de afweging van de vraag om wel of niet een tweede evaluatie uit te brengen zwaar laten wegen dat de behandeling van het onderhavige wetsvoorstel een sterk evaluerende werking heeft. Wij wijzen bijvoorbeeld op de commentaren die zijn binnengekomen op het onderhavige ontwerp. Wij menen dat de kosten en inspanningen van een evaluatie in dit stadium niet opwegen tegen de te verwachten baten ervan. Wij pleiten daarom nogmaals voor ons voorstel het onderhavig wetsvoorstel enige tijd te laten functioneren en het dan vervolgens, nog eenmaal, aan een formele evaluatie te onderwerpen overeenkomstig onze in de memorie van antwoord uiteengezette benadering. Aan de wens van de leden van de C.D.A.-fractie en die van de D66-fractie ter zake van het alsnog uitvoeren van een evaluatie menen wij derhalve niet tegemoet te moeten komen. De leden van de fractie van D66 wezen in dit verband op hun eerder uitgesproken voorkeur voor een evaluatie vooraf. Het evaluatie-rapport van de Evaluatiecommissie openbaarheid biedt onzes inziens voldoende aanknopingspunten voor het onderhavige wetsvoorstel.

In de periode tussen het uitbrengen van het rapport en nu zijn niet zodanige knelpunten gebleken dat een evaluatie ex ante nodig is om met de behandeling van het wetsvoorstel voort te gaan. Voorts spraken de leden van de fractie van D66 hun voorkeur uit voor het uitvoeren van een evaluatie door een externe commissie. Deze opmerking komt naar ons oordeel voort uit het wellicht te letterlijk opvatten van de door ons gebruikte term «in eigen huis». Daarmee bedoelen wij beslist niet dat met uitsluiting van anderen de evaluatie zou moeten of kunnen plaatsvinden. Wij beoogden aan te geven meer direct betrokken te willen zijn bij de opzet en de uitvoering van de evaluatie dan bij de eerste evaluatie het geval was. Dat staat aan vormen van uitbesteding van onderzoek waardoor dit in onafhankelijkheid kan worden uitgevoerd niet in de weg. Naar wij aannemen doelden de aan het woord zijnde leden op dit aspect bij hun pleidooi voor een externe commissie. Uiteraard betekent het evalueren van de WOB het erbij betrekken van de mede-overheden en andere bij de toepassing van de WOB betrokkenen.

De leden van de D66-fractie vroegen voorts aandacht voor hun opmerkingen over de eertijds aan een in te stellen Raad voor het openbaar bestuur toegedachte adviesfunctie. Zij vroegen of deze functie zou kunnen worden ondergebracht bij een van de reeds bestaande colleges.

In de memorie van antwoord hebben wij reeds gewezen op de advies en bemiddelingstaak die de overheidsorganen reeds zelf hebben op het punt van de toepassing van de WOB. Bovendien zou niet gemakkelijk zijn aan te geven welke van de bestaande raden met die taak zouden kunnen worden belast. Daarnaast wijzen wij op het feit dat blijkens de parlementaire geschiedenis van de geldende wet van het instellen van een raad voor de openbaarheid van bestuur is afgezien. Een voornaamste taak van deze raad was in het oorspronkelijke voorstel, te adviseren over de nadere regels over de openbaarheid van bestuur, waarmee volgens het toenmalige wetsontwerp de vage normen van de wet nader moesten worden ingevuld. In de loop van de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel 13 418 kregen de bepalingen omtrent passieve informatie het karakter van een recht waarop de burger een beroep kon doen, en ten aanzien waarvan de wet Arob van toepassing zou zijn. Mede daarom bestond toen aan een aparte raad voor de openbaarheid geen behoefte meer. Dit argument geldt ook thans nog. Daarnaast bestond aan een raad voor de openbaarheid geen behoefte meer, omdat de voor hem oorspronkelijk voorzien evaluerende taak werd vervangen door de evaluatieverplichting van de huidige WOB. Ook dat geldt ten aanzien van het onderhavige wetsvoorstel. Deze leden vroegen voorts aandacht voor de verhouding tussen het onderwerp openbaarheid en het onderwerp (geautomatiseerde) overheidsinformatievoorziening. Wij hebben de bedoelde opmerkingen geplaatst in het kader van de WOB. In dat kader onderscheidt de (geautomatiseerde) overheidsinformatievoorziening zich niet van andere (vormen van) informatievoorziening. De WOB is indif-ferent ten opzichte van de wijze waarop informatie in documenten is opgeslagen. Dit betekent dat de openbaarheid van geautomatiseerde informatie afhangt van de vraag of zij relevant is in het kader van een verzoek om informatie over een bestuurlijke aangelegenheid. Dat brengt het informatiestelsel dat aan de WOB ten grondslag ligt – de WOB bevat een informatiestelsel, niet een documentenstelsel – met zich.

II De opzet van de vernieuwde WOB en dereguleringsstoets.

De leden van de fractie van D66 wezen op het bij hen tekort schietend inzicht in de stand van de jurisprudentie van de Arob-rechter en het aantal WOB-zaken dat voor het stadium van de Arob-rechter wordt afgehandeld. Zij vroegen in dit verband om het aantal WOB-uitspraken over 1987. Blijkens het jaarverslag 1987 van de Raad van State zijn in 1987 32 beroepen op grond van de WOB ingesteld en zijn respectievelijk 27 en 22 verzoeken om voorlopige voorziening en versnelde behandeling behandeld.

Voorts vroegen zij aan te geven hoeveel maal een beroep gedaan is op de WOB. Deze informatie valt niet te geven. Immers, elk verzoek om informatie (telefonisch, schriftelijk of mondeling) dat bij de overheden binnenkomt, al dan niet bij de afdelingen voorlichting, is een WOB-verzoek ongeacht of uitdrukkelijk aan de WOB wordt gerefereerd. Deze verzoeken worden niet «geturfd». Gelet op de enorme administratieve belasting en het in onze ogen ontbreken van aanwijsbare baten zien wij geen aanleiding tot registratie van informatieverzoeken over te gaan.

Het jaarlijks door mr. A. A. L. Beers geproduceerde jurisprudentie-overzicht wordt verspreid over de ministeries en kan, dit in antwoord op een vraag van de leden van de fractie van D66, uiteraard aan de Kamer ter beschikking worden gesteld.

Verhouding WOB tot de nieuwe Gemeentewet

De leden van de D66-fractie constateerden dat de regering met hen van mening is dat het ontwerp nieuwe Gemeentewet onvoldoende

aansluit op de WOB. Zij toonden zich dan ook verbaasd dat er geen voorstellen worden gedaan de aansluiting van de nieuwe Gemeentewet op de WOB te verbeteren. Zeker nu beide wetten nog in het stadium van voorbereiding verkeren zou deze bijstelling relatief eenvoudig tot stand kunnen worden gebracht. In de memorie van antwoord hebben wij op pagina 5 gesteld dat de opmerking van de leden van de D66-fractie met betrekking tot het informatierecht van raadsleden, waarbij zij constateerden dat het voorstel voor een nieuwe Gemeentewet niet consequent aansloot op de WOB, op zich juist is. Hiermede hebben wij echter geenszins bedoeld aan te geven dat deze situatie daarom ook wijziging zou behoeven. Integendeel. In de memorie van antwoord nieuwe Gemeentewet hebben wij uitvoerig uiteengezet waarom er naar onze mening alle reden is om het informatierecht van raadsleden niet te beperken tot het een ieder toekomende recht op informatie krachtens de WOB, maar hen nog een extra recht op informatie te geven. Raadsleden kunnen van het college van burgemeester en wethouders en van de burgemeester alle informatie verlangen die zij behoeven. Slechts als het openbaar belang zich tegen het verstrekken ervan verzet, kan deze informatie worden geweigerd. Bij de beoordeling van de vraag of het openbaar belang zich tegen het verstrekken van de gevraagde informatie verzet, moet mede worden gewogen dat de informatie aan raadsleden ook onder oplegging van geheimhouding kan worden verstrekt. Dit betekent dat ook informatie, die onder vigeur van de WOB niet zou kunnen worden gegeven, op grond van de informatiebepaling in de nieuwe Gemeentewet aan raadsleden wel kan worden gegeven. Dit lijkt ons ook juist. Raadsleden moeten op grond van hun bijzondere positie als gemeentelijk volksvertegenwoordiger kunnen beschikken over alle informatie die zij voor de vervulling van hun raadswerk menen nodig te hebben. Slechts in uitzonderingsgevallen, aangeduid met het begrip openbaar belang, kan deze worden geweigerd. Bewust is dus gekozen voor een «niet» consequente aansluiting op de WOB.

Van de opmerkingen van de leden van de fractie van D66 over de vraag de overheidsinspanningen inzake het betrachten van openbaarheid te vergroten hebben wij kennis genomen. Voor ons is niet aangetoond dat de afdelingen voorlichting en de juridische afdelingen niet in staat zouden zijn de gevolgen van een eventuele afslanking bij specifieke WOB-functionarissen adequaat op te vangen.

Het vaststellen van de tarieven

De leden van de fractie van het C.D.A. respectievelijk die van de fractie van de V.V.D. vonden onze toelichting op het voorstel halfslachtig respectievelijk niet aansprekend. Wij zijn evenwel verheugd dat wij de zorg van de leden van de fractie van het C.D.A. hebben kunnen wegnemen. In de bijlage hebben wij een aan de Consumentenbond ontleend overzicht opgenomen van tarieven die door gemeenten worden gehanteerd. De hoogste tarieven overschrijden aanmerkelijk het door ons verantwoord geachte maximum. Wij hopen dat de leden van de fractie van de V.V.D. alsnog de redelijkheid van ons voorstel zullen kunnen inzien. Wellicht is het goed nogmaals te benadrukken dat wij de mede-overheden niet aan vaste tarieven binden doch hun vrijheid aan maxima binden.

III Het opschuiven van lagere regelingen naar hogere ministeriële uitvoeringsregelingen

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen ons aan te geven in welke gevallen en in welke mate aan de afzonderlijke ministeries zal worden toegestaan af te wijken van de modeluitvoeringsregeling. Zij

stelden deze vraag vanuit de veronderstelling dat wij in de memorie van antwoord zouden hebben gezegd dat afwijkingen van de modelregeling noodzakelijk zouden zijn voor een uniforme uitvoering van de WOB. Deze opvatting van de aan het woord zijnde leden moet op een misvestand berusten. Het tegendeel is namelijk het geval. Zoals wij in de memorie van antwoord hebben aangegeven zullen uitzonderingen op de modelregeling zeer terughoudend worden toegelaten. In principe worden door ons afwijkingen niet voorgenomen. In dit licht komt het ons niet verstandig voor thans reeds aan te geven in welke uitzonderlijke gevallen en op welke punten er een afwijking zou kunnen worden toegestaan. Wellicht kan worden gedacht aan de regeling met betrekking tot de informatiepunten bij de ministeries.

IV Uitgangspunten

1. De werkingssfeer van de WOB

De leden van de fracties van het C.D.A., de P.v.d.A., de V.V.D. en D66 stelden verschillende vragen met betrekking tot het onder de WOB brengen van andere organen. Zij vonden ons betoog over de in beweging zijnde visie op de overheidstaak en het proces van privatisering en verzelfstandiging niet overtuigend om thans nog niet tot het onder de WOB brengen van andere organen te komen. Daarnaast werden door de onderscheidene fracties nog verschillende opmerkingen gemaakt waarop wij hierna zullen ingaan.

Met de verwijzing naar de ontwikkelingen in het denken over de overheidstaak en het daarmee samenhangend proces van privatisering en verzelfstandiging refereerden wij naar het streven van de regering te komen tot een overheid die zich richt op de uitoefening van de kernoverheidstaken. Dit streven naar een dergelijke overheid heeft niet alleen te maken met aspecten van bezuiniging en versterking van de marktsector, maar ook met gedachten, die in de nog uit te brengen Nota Functionele Decentralisatie zullen worden verwoord.

Op vele terreinen is inmiddels erkend dat de overheid activiteiten ontplooit of uitvoert die evengoed, zo niet beter, op afstand van of buiten die overheid kunnen plaatsvinden. Bepaalde diensten voor de burger kunnen naar de markt worden overgebracht en andere diensten kan de overheid evengoed vanuit de markt betrekken. En dan zijn er terreinen waarop een directe inhoudelijke overheidsbemoeyenis niet noodzakelijk of wenselijk is, maar waar wel een beleidsmatige en vaak ook financiële band met de overheid blijft bestaan. Te denken valt bijvoorbeeld aan de voorgenomen verzelfstandiging van het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De vraag doet zich dan voor in hoeverre het verminderen of verdwijnen van (directe) overheidsbemoeyenis niet tevens voor de daaraan gerelateerde controle-instrumenten dient te gelden. Voor de beantwoording van deze vraag moet onderscheid gemaakt worden naar de verschillende vormen waarin de taakuitoefening op afstand van of buiten de overheid gestalte krijgt. Indien een overheidstaak volledig naar de markt wordt afgestoten, wordt de band met het overheidsbeleid geheel doorgesneden. In die gevallen is er geen sprake meer van een organisatie die als overheidsorgaan kan worden aangemerkt en is de WOB derhalve niet van toepassing. Wordt daarentegen een overheidstaak in organisatorisch opzicht verzelfstandigd, maar blijft de uitvoering daarvan geschieden aan de hand van de richtlijnen en onder controle van een overheidsorgaan, dan is er aanleiding om het instrument van de WOB ook op deze organen van toepassing te doen zijn.

In veel gevallen volgt dat al uit het enkele feit dat een organisatie als

hier bedoeld, valt onder het begrip diensten/instellingen of bedrijf dat onder verantwoordelijkheid van een overheidsorgaan werkzaam is. In de jurisprudentie is de lijn ontwikkeld dat daarvan sprake is indien het (in de WOB gedefinieerde) overheidsorgaan blijkens de gegevens regelgeving ten aanzien van een dergelijke organisatie het beleid van die organisatie kan bepalen.

Wanneer deze beïnvloedingsmogelijkheid niet aanwezig is of zal zijn zal onzes inziens van geval tot geval moeten worden beoordeeld of het op afstand van de overheid geplaatste of te plaatsen orgaan onder de WOB dient te vallen. Voor de in de toekomst te nemen initiatieven met betrekking tot verzelfstandiging van overheidstaken zal bij de vormgeving daarvan de vraag of het betrokken orgaan onder de WOB gebracht moet worden als een uitdrukkelijk en vast punt van overweging gelden. Uitgangspunt daarbij is dat een op afstand van de overheid geplaatst orgaan dat overheidstaken c.q. taken met een publiek karakter vervult, onder het regime van de WOB wordt gebracht tenzij er bijzondere redenen mochten bestaan die het treffen van een andere regeling aangevoerd worden. Dit laatste kan het geval zijn indien het gaat om een zelfstandige beleidsuitvoering gericht op een bedrijfsmatige aanpak. Als inderdaad het bedrijfsmatige karakter van de uitvoeringsorganisatie voorop staat, doet zich de vraag voor of de WOB wel het meest geschikte middel is om een effectieve publieke controle op de uitvoeringspraktijk te bieden. Als wij denken aan bijvoorbeeld de openbare nutsbedrijven en de verzelfstandigde PTT dan staat het leveren van een produkt en dienstverlening voorop. Het voorhanden zijn van een goede klachten- en consumentengeschillenregeling achten wij voor de afnemers in de directe relatie tot deze bedrijven een beter instrument dan de WOB.

De WOB blijft in deze visie uiteraard van toepassing ten aanzien van het algemeen beleid dat een overheidsorgaan met betrekking tot deze bedrijven voert. De burger kan zich daarover bij de overheidsorganen informeren. Een zelfstandig informatie-recht ten opzichte van de bedrijven is daarvoor niet noodzakelijk. Deze systematiek voorkomt gecompliceerde vraagstukken als het onderscheid tussen bedrijfsvoering en beleidsuitvoering bij de betrokken bedrijven en het onderscheid tussen commerciële en «overheid»-activiteiten van de zelfstandige bedrijven. Wij zijn voornemens te bevorderen dat, indien deze aanpak wordt onderschreven, bij de bedrijven die bedrijfsmatige overheidsprestaties leveren toereikende klachten- en geschillenregelingen tot stand zullen komen. Tot slot noemen wij de bijzondere categorie van organen behorende tot de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Kenmerk van deze organisaties is dat branche-genoten onderling bindende afspraken kunnen maken van een publiekrechtelijk karakter. Op zich is er uit dien hoofde aanleiding de algemene openbaarheidsregeling op de organisatie van toepassing te laten zijn. Inmiddels is er evenwel een proces van heroriëntatie op het karakter van de Pbo-organisaties op gang gekomen. Gedacht wordt aan een meer bedrijfsmatig karakter. Aan de Sociaal Economisch Raad is daartoe advies gevraagd. Wij menen dat in het kader van de heroriëntatie tevens de vraag naar de bijpassende vorm van openbaarheidsregeling het best beantwoord kan worden. Aan de SER zal deze vraag aanvullend worden voorgelegd.

De leden van de fractie van D66 vroegen naar aanleiding van het gestelde in de memorie van antwoord over artikel 110 Grondwet, waarop de WOB dan nog meer is gebaseerd (dan op artikel 110 Grondwet).

De WOB is – maar dat geldt ook voor de huidige WOB, die totstandgekomen is in een periode waarin artikel 110 Grondwet nog niet was vastgesteld – mede gebaseerd op de wenselijkheid van een goede en democratische bestuursvoering.

Met de (nieuwe) WOB – dit in antwoord op een volgende vraag van de

hier aan het woord zijnde leden – is in beduidende mate, maar dan ten aanzien van overheidsorganen die onder politieke verantwoordelijkheid vallen, tegemoetgekomen aan de instructie die in artikel 110 van de Grondwet is verwoord. Zoals elders in deze nota wordt gesteld: men kan ook openbaarheidsverplichtingen vastleggen die buiten de directe werkingssfeer van artikel 110 van de Grondwet vallen. Daarnaast kan men zich ook organen van de overheid denken waarop een WOB-regime niet goed toepasbaar zou zijn. De rechterlijke macht bij voorbeeld is een overheidsorgaan. Openbaarheid wordt aldaar betracht door openbaarheid van terechtzittingen en uitspraken. De Kamers der Staten-Generaal behoren tot de overheid; openbaarheid uit zich aldaar door de openbaarheid der vergaderingen.

2. De verhouding tussen informatierecht op grond van artikel 68 van de Grondwet en dat op grond van de WOB

De leden van de fractie van D66 meenden in de memorie van antwoord een tegenstrijdigheid te lezen over de vraag, kort samengevat, of een volksvertegenwoordiger via de WOB soms meer informatie kan krijgen dan in het verkeer tussen de Tweede kamer en de regering. Naar onze mening geeft artikel 68 van de Grondwet een verder strekkend recht op informatie dan de WOB. Dat hebben wij in de memorie van antwoord uiteengezet. Dat het niettemin in de praktijk een enkele keer voorkomt dat informatie die op grond van artikel 68 geweigerd was, op grond van de WOB verstrekt moest worden, vindt zijn oorzaak in het feit dat over de toepassing van artikel 68 Grondwet respectievelijk de WOB uiteindelijk door verschillende instanties wordt geoordeeld. Om aan deze anomalie een einde te maken is in de memorie van antwoord de vraag opgeworpen of er aanleiding zou zijn de uitkomst van een expliciet beroep op de verschoningsgrond ex artikel 68 van de Grondwet ook bepalend te laten zijn bij een beroep op het informatierecht uit hoofde van de WOB. De leden van de fractie van D66 vroegen of daarbij dan niet evenzeer het omgekeerde geval ter discussie zou moeten komen, namelijk wat op grond van de WOB openbaar gemaakt moet worden, zou niet onder het verschoningsrecht van artikel 68 van de Grondwet behoren te vallen. Deze stelling staat voor ons niet ter discussie. Zij is juist. Het probleem doet zich echter voor wanneer er in een concreet geschil bij de toepassing van artikel 68 geen (laatste) oordeel van de Arob-rechter is over de toetsing aan de WOB-criteria.

Om dan vervolgens het aangesneden probleem te vermijden hebben wij de mogelijkheid geopperd dat de uitkomst van het overleg van Kamer en regering over de toepassing van de verschoningsgrond ex artikel 68 van de Grondwet bepalend is voor de beoordeling van een informatieverzoek op grond van de WOB.

Het gemeen overleg waarop de leden van de fractie van D66 doelden hopen wij in het kader van de verdere behandeling van het onderhavige wetsvoorstel te voeren.

3. Intern beraad/persoonlijke beleidsopvattingen

De leden van de fractie van de P.v.d.A. onderschreven de in de memorie van antwoord gegeven argumenten voor de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen van ambtenaren, bewindspersonen en bestuurders. Zij vroegen ons aan te geven of niet zou zijn te bepalen dat documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, openbaar zijn, tenzij in strijd met een goede en democratische bestuursvoering. Zij wezen daarbij onder andere op het uitgangspunt dat openbaarheid regel is en geheimhouding uitzondering. Wij zijn van oordeel dat de bestaande en de nieuwe WOB aan de wens van deze leden al beantwoordt.

Uitgangspunt is reeds dat documenten opgesteld ten behoeve van intern beraad openbaar zijn. Aan die openbaarheid stellen artikel 1, tweede lid van de bestaande wet en artikel 11 van het wetsvoorstel beperkingen die voortvloeien uit de omstandigheid dat een openhartige onderlinge gedachtenwisseling tussen bewindspersonen en ambtenaren mogelijk moet blijven. Een wenselijkheid die ook de Evaluatiecommissie heeft erkend. De wet snijdt de beperking van de openbaarheid toe op de persoonlijk meningsvorming in het interne beraad van bestuurders en ambtenaren. Wij zijn van mening dat de wet daarmee in een nauwer beperkingsregime voorziet dan het geval zou zijn indien de goede democratische bestuursvoering als criterium zou gelden. In dat geval is het gevaar van een verdergaande beperking van de openbaarheid van het intern beraad op grond van bijvoorbeeld politieke overwegingen groot. Bij nota van wijziging van 23 maart 1988 (TK 1987-1988, 19 859, nr. 7) is aan genoemd artikel 11 een lid toegevoegd inzake de informatiever-schaffing over persoonlijke beleidsopvattingen in niet tot personen herleidbare vorm.

4. Documenten betrekking hebbend op overleg met of het horen van niet-ambtelijke adviescommissies

Naar aanleiding van de opmerking van de leden van de fractie van D66 over de zin op blz. 16 van de memorie van antwoord: «Het is uiteraard niet mogelijk ..... van de WOB af te wijken» merken wij op dat deze beoogt aan te geven dat van het openbaarheidsregime van de WOB niet anders kan worden afgeweken dan bij een bijzondere wet in formele zin dan wel een daarop gebaseerde regeling.

Van de verduidelijkende opmerkingen van de leden van de fractie van D66 namen wij kennis.

5. Documenten betrekking hebbend op de kabinetsformatie

De leden van de fractie van het C.D.A. vroegen om een verduidelijking van onze opvatting dat een toekomstig (in)formateur bij het vormen van zijn dossier de WOB-criteria met het oog op de vraag naar openbaarheid kan hanteren. Wij hebben hiermee willen zeggen dat een (in)formateur die een dossier aan de aantredend minister-president overhandigt ten behoeve van diens politieke verantwoordingsplicht, zich moet realiseren dat de openbaarheid van de daarin opgenomen informatie wordt bepaald door de criteria van de WOB. Tot het moment van overhandiging is dat niet het geval. De bij de formatie betrokkenen bepalen in die fase naar eigen inzicht de openbaarheid. Afspraken in dat verband gemaakt, hebben bij de toepassing van de WOB een relatieve betekenis. Dat maakt het noodzakelijk dat de (in)formateur zich bij de dossiervorming daarvan bewust dient te zijn. De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen wat er met de formatiestukken moet gebeuren die niet noodzakelijk zijn voor de politieke verantwoording door de optredend minister-president.

Wij zijn van oordeel dat de (in)formateur in eerste instantie verantwoordelijk is voor de eindbestemming van de in het kader van de (in)formatie gewisselde documenten. Wij kunnen ons voorstellen dat de (in)formateur als lijn kiest dat de «overige stukken» weer bij de afzenders terecht komen zodat alleen een kern dossier overblijft. Dat dossier kan dan ten volle als «WOB-dossier» door bijvoorbeeld de optredend minister-president in bewaring worden genomen. De aan het woord zijnde leden wezen erop dat bij de kabinetsformatie 1986 op grond van de WOB informatie openbaar gemaakt moest worden die verder gaat dan op grond van de richtlijn Steenkamp vereist was. Deze vaststelling is juist. De ruimere openbaarheid was het gevolg van het gegeven dat bij

de vorming van het (in)formatiedossier geen rekening is gehouden met mogelijke latere openbaarheid op grond van de WOB. De eerst ondergetekende heeft voor de Arob-rechter de stelling verdedigd dat hij uitsluitend administratiebeheerder van het dossier was geworden en dat de toevallige onderbrenging van het dossier bij zijn ministerie met zich meebracht dat de WOB niet op het (in)formatiedossier van toepassing was. De Arob-rechter heeft deze stelling niet gehonoreerd en verklaarde de WOB wel van toepassing. Vervolgens heeft de eerst ondergetekende aan de verzoeken om informatie voldaan na een – gelet op de hiervoor aangevoerde band met het dossier – terughoudende toetsing van de uitzonderings- en beperkingsgronden.

6. Uitzonderingen en beperkingen

De leden van de fractie van de P.v.d.A. bleven principiële bezwaren houden tegen de in het voorgestelde artikel 10, tweede lid, onder c genoemde absolute uitzonderingsgrond: «bedrijfs- en fabricagegegevens, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld». Deze leden waren van oordeel dat het niet zo mag zijn dat de uitzonderingsgrond kan worden gebruikt om de schadelijkheid of ondeugdelijkheid van producten voor de consument geheim te houden en de publieke controle te belemmeren. Om overheidscontrole in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid en het milieu mogelijk te maken wordt door de bedrijven – veelal op grond van wettelijke verplichtingen – in ruime mate aan de overheid informatie verschafft over productieprocessen, grondstofgebruik en afvalstromen.

De medewerking aan de (verplichte) gegevensverschaffing wordt echter alleen ten volle gegeven indien de bedrijven er zeker van zijn dat die gegevens waarvan de geheimhouding van belang is in het kader van de concurrentieverhoudingen, vertrouwelijk blijven ten opzichte van de concurrenten. Daarop ziet de aan de orde zijnde uitzonderingsgrond. Alle overige gegevens vallen daar niet onder. Zij zijn in beginsel beschikbaar voor de publieke controle.

De uitzondering heeft heel expliciet het evenwicht tussen het belang van de openbaarheid en het economische belang van geheimhouding ten aanzien van bedrijfsgegevens op het oog. De bepaling van artikel 10, tweede lid, onder g, is daartoe onvoldoende. De niet-openbaarheid van de betrokken informatie doet geen afbreuk aan het overheidsbeleid en de overheidscontrole ter waarborging van bij voorbeeld de volksgezondheid, de openbare veiligheid en het milieu. Deze krijgen gestalte via bij voorbeeld vergunningverlening, normhandhaving of voorbereiding van de rampenbestrijding in het kader waarvan mede de niet openbare gegevens (moeten) worden verstrekt. De leden van de fractie van D66 konden vorenstaande gedachtenlijn wel volgen maar vermochten niet in te zien waarom een relatieve uitzonderingsgrond niet toereikend zou kunnen zijn. Zij meenden, zo vatten wij de opmerkingen samen, dat de werking van het absolute karakter van de uitzonderingsgrond zo groot is dat de burger nimmer over de verstrekte informatie zou mogen worden geïnformeerd, ook niet uit eigen beweging. Dit lijkt ons een te absolute stelling. De WOB regelt de openbaarheidsverhoudingen op grond van een belangenafweging in een normale situatie. In bijzondere situaties op andere terreinen van overheidszorg zal de overheid steeds voor de vraag komen te staan welke rechtsplicht, ook op het gebied van de informatieverschaffing, die situatie ten opzichte van de burger met zich brengt. In het door de leden van de fractie van D66 gegeven voorbeeld van de ontdekking van een gifstortplaats met een rechtstreeks naar een «geheim productieproces» verwijzend gif kan de grondwettelijk vastgelegde plicht van de overheid de volksgezondheid te bevorderen publieke informatie-

verschaffing over dat gif rechtvaardigen, zij het dat ook in zo'n exceptioneel geval de uiterste terughoudendheid moet worden betracht, en de overheid als het maar even kan, moet voorkomen dat zij haar rechtsplicht, verwoord in de onderhavige uitzonderingsgrond, schendt. Is het in onderhavige uitzonderingsgrond, schendt. Is het in situaties van acute nood onvermijdelijk (elementen uit) het productieproces te openbaren, dan moet wel de mate van schending van de rechtsplicht evenredig zijn aan de daarmee te bereiken doeleinden, bestrijding van de ramp en reparatie na de ramp. Is dat zo, dan zou men in het beschreven geval kunnen spreken van een rechtmatige overheidsdaad.

Met nadruk wijzen wij erop dat het hier een exceptioneel voorbeeld betreft. In de afweging of de onderhavige weigeringsgrond zou moeten worden geformuleerd, rekening houdend met dit soort uitzonderlijke situaties, dan wel zou moeten worden toegesneden op «normalere» gevallen, hebben wij voor het laatste gekozen met het oog op de hierbij in het geding zijnde economische belangen van bedrijven. Dit betekent intussen niet dat het absolute karakter van de onderhavige uitzonderingsgrond ook zou meebrengen dat bij voorbeeld een ernstige ramp de Staten-Generaal niet zou mogen worden geïnformeerd – als dat nodig is op vertrouwelijke voet – over de productieprocessen die tot die ramp hebben geleid, en dat ook degenen die bij de uitvoering van hun taak ter bestrijding van de ramp die informatie absoluut nodig hebben, die informatie verkrijgen. Dat is evenwel niet zozeer een WOB-kwestie – de WOB is een openbaarheidsregeling, geen geheimhoudingsregeling – als wel een vraagstuk van artikel 68 Grondwet (men zie hetgeen wij daarover al opmerkten), respectievelijk van de desbetreffende geheimhoudingsregeling. Vervolgens aandacht voor de naar aanleiding van het model van mr. Beers gestelde vraag van de leden van de fractie van D66 over het facultatieve dan wel imperatieve karakter van de WOB-uitzonderingsgronden.

De termen «imperatief» en «facultatief» compliceren onzes inziens onnodig de discussie. Het gaat bij de uitzonderingsgronden om «absoluut» en «relatief», in de betekenis die daaraan in de huidige WOB ook al gegeven werd. De huidige en de nieuwe WOB beogen een evenwichtige afweging te bereiken tussen het publieke belang van de openbaarheid dat als uitgangspunt van de wet geldt en de bijzondere tot uitzondering daarop leidende belangen. Wij houden vol dat bij voorbeeld door tijdsverloop of door verandering van omstandigheden de uitzonderingsgronden aan kracht kunnen verliezen. Zo kan de absolute uitzonderingsgrond «veiligheid van de Staat» ten aanzien van dossiers van een inlichtingen- of veiligheidsdienst in een bepaalde periode absolute gelding hebben, doch na verloop van – geruime – tijd, indien de gegevens het karakter van historisch materiaal hebben gekregen en de desbetreffende documenten geen zicht meer verschaffen op de methoden en technieken van de betrokken dienst en de door haar gehanteerde bronnen, minder absolute betekenis hebben. Zo kan ook de relatieve uitzonderingsgrond van de privacybescherming in een bepaald geval – na afweging van dit belang tegenover het belang van informatieverschaffing – leiden tot niet-openbaarmaking van de betrokken documenten, doch na het overlijden van de persoon op wie zij betrekking hadden, geen opgeld meer doen.

In dat kader spreken van «facultatief» en «imperatief», zoals Beers doet, en denken in schema's «facultatief/absoluut», «facultatief/relatief» enzovoorts, wekt de indruk dat het bij de uitzonderingsgronden zou gaan om *permanent* «facultatief» of *permanent* «imperatief». Zoals uit bovenstaande voorbeelden bleek, is dat geenszins het geval.

De aan het woord zijnde leden vroegen voorts naar de rol van het belang dat de verzoeker om informatie heeft bij de beoordeling van een verzoek om informatie. Kort en duidelijk is onze opvatting: het belang van

de verzoeker bij de informatie doet er bij de inhoudelijke beoordeling van een verzoek om informatie niet toe. Onze overige opmerkingen in de memorie van antwoord bevatten een bespreking van de lijn die zich in de jurisprudentie aftekent. Wij merken in dit verband op dat wanneer uit de jurisprudentie blijkt dat het belang van een journalist op *snelle* wijze wordt gehonoreerd, dat geenszins betekent dat een willekeurige andere burger die informatie niet ook zou krijgen, en zelfs even snel indien hij kan aantonen, belang te hebben bij *snelle* informatieverstrekking. Wat de *inhoud* van de informatie betreft, is het hier geen kwestie van meten met twee maten. Wij spreken op verzoek van de aan het woord zijnde leden zonder voorbehoud uit dat een ieder op grond van de WOB gelijke aanspraak op de inhoudelijke informatie kan maken.

Tot slot deden de leden van de fractie van D66 de suggestie om de woorden «belang» in artikel 10 voorzover deze betrekking hebben op het belang van het verstrekken van informatie te wijzigen in «het algemeen belang». Deze suggestie achten wij overbodig en mogelijk verwarring wekkend. De WOB gaat uit van het publieke belang van de openbaarheid van de overheidsinformatie. Dat behoeft dan naar onze mening dan niet meer in de specifieke bepalingen te worden genoemd.

B. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 6

De leden van de fractie van de V.V.D. waren niet overtuigd dat de beslistermijn op een verzoek om informatie niet zou kunnen worden gesteld op maximaal dertig dagen. Zij vroegen ons of met de door ons voorgestelde regeling het belang van de burger wel gediend is. Wij menen van wel. De burger kan aanspraak maken op een snelle beslissing, in ieder geval binnen dertig dagen. Het overheidsorgaan zal die termijn niet zo maar willen overschrijden. Bij dreigende overschrijding zou het orgaan namelijk een door de Arob-rechter te toetsen overtuigende motivering voor verlenging van de termijn moeten geven. Als er reden is voor zo'n verlenging dan is (ook) de burger daarmee gediend. Hij heeft er niets aan indien onder de tijdsdruk zijn verzoek minder zorgvuldig wordt behandeld.

Artikel 16

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen ons in het licht van de deregulering nog eens te beraden over het handhaven van deze bepaling.

Zoals deze leden terecht stelden werkt deze bepaling naar verwachting maar korte tijd. Gedurende die korte periode biedt de bepaling echter wel rechtszekerheid aan diegenen die lopende beroepen hebben. Zij worden niet geconfronteerd met de geheel vernieuwde systematiek van de wet. En ook de Arob-rechter zal uitspraak doen met inachtneming van de voor de burger tot dan toe vertrouwde regels. Niet vergeten moet worden dat het hier om een categorie van deelnemers aan het rechtsverkeer gaat die zich geheel in de dan vervallen regelgeving heeft verdiept en daarmee heeft gewerkt.

Het betekent dan toch een handicap plotseling met een voor hen nieuwe wet te moeten werken in een laatste veelal cruciaal stadium. Wij menen dat het schrappen van artikel 16 niet past in het beeld van een burgervriendelijke bejegening door de regelgever.

Artikel 20

De leden van de fractie van de V.V.D. meenden dat met de aanpassing van de regeling in de Archiefwet nopens de documenten die ouder zijn

dan 100 jaar niet gewacht behoefde te worden tot de algehele herziening van de wet. Wij delen deze opvatting niet. Het aanpassen van de Archiefwet als door de leden bedoeld zou de doelstelling van het onderhavige wetsvoorstel ver overschrijden. Deze doelstelling brengt met zich dat niet verder gegaan kan worden dan de noodzakelijke afstemming tussen de WOB en de Archiefwet. Deze afstemming hebben wij in hoofdzaak gevonden op het gebied van de uitzonderingsgronden voor de openbaarheid.

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,
R. F. M. Lubbers

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. P. van Dijk